

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt I. Qvos jejunii leges habeant eximios.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Etus est, ut non sanctior; nemo tam devotus est, ut non debeat esse devotior. Prout jam olim Apocalypiticus Angelus proclamavit: Qui sanctus est, sanctificetur adhuc: & qui iustus est, iustificetur adhuc. Vitæ integritas & sanctimonia neminem ab oratione atque jejunio jubet esse eximium. Verum à Theologis alia designantur quatuor capita, quæ à legibus jejunii absolvent. 1. Etas. 2. Labor. 3. Infirmetas. 4. Impotentia. Pauci, singula exponimus.

1. Etas. Primo *Etas* à juniorum lege liberat. Thomas Aquinas ceterique Theologi jejunii legibus non obligari eos affirmant, qui annum ætatis vigesimum primum necdum expleverint. Miremur forsitan non annum vigesimum potius, quam vigesimum primum locatum esse terminum. Rationem damus. Ecclesia septennium triplex attendit, infantis, adolescentis, juvenis: triplici hoc septennio plus cibi permittitur non alendo tantum sed & augendo corpori. Sed sapienter Thomas Aquinas, & unà cum illo Theologi juvenes, cum jejunium volumus inire, inducendos, ut quavis hebdomade bis tervè jejunent. Causæ sunt. 1. Sic enim abstinentiæ assuecunt: nam anno vigesimo primo numquam aut rarissime, mox sequenti vigesimo secundo quotidie cogi jejunare durum ac difficile.

Mollibus assuetus loricae ferre recusat; Cervicis teneræ ferrea capis obest.

2. Causa. 2. Parandis meritis, abstinentiæ exercendæ, præsertim cum publica urget necessitas, uti factum Nini-ve, cum omnibus triduo jejunandum. Propheta Joël ad sobriam luctum invitans: *Sanctificate, inquit, jejunium, vocate cæcum, congregate populum, sanctificate Ecclesiam, coadunate senes, congregate parvulos & sugentes ubera. Egre diatur sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo. Luctus & jejunium quandoque omnibus indicendum.*

3. Causa. 3. Juvenes etiam jejunent multo freno do, carni edonanda, quæ tunc petulantissima est, cum fervet & bullit sanguis. Hic vociferandum: Subtrahe avenam equo, aut excutiet scædrem. Hic Theologorum monitu, natura jubet hunc hostem jejunii exarmare. Hieronymus juventuti cavens hæc scripsit: *Non ignes astuat, ut juveniles medulle vino plene, & dapibus inflammata. Hic juvenutis rectores vigilent. Sicut autem infantes, adolescentes, juvenes, à jejunii legibus immunes sunt, ita & senes. At est difficile certum senectutis exordium designare. Sunt qui ante annum quinquagesimum senescant. Conventiunt ferè Theologi, sexagenarios senes jejunii lege non obstringi, nisi constet ejus ætatis hominem esse tam vegetum; ut illum abstinentia non frangat. Etas itaque cum juvenat, tum senectæ, jejunii leges temperat.*

Hieron. ad Furiam viduam.

Exordium senectutis Theologis sexagenarius annus est.

§. II.

2. Labor. *Altorum, Labor.* Hinc mechanici opifices, qui manuali sese laboribus sunt, uti sunt agricolæ, lignarii & ferrarii fabri, sutores, & his similes, seu famuli, seu ancillæ, quos gravis fatigat labor, à dictis legibus excepti sunt. Inter hos numerandi non sunt pictores, tonsores, scribæ, factores, statuarii, buccularii nisi cum truncos bipennibus excindunt & aptant sculpturæ. In laborantium censu sunt, qui iter pedibus conficiunt, qui equo vehunt, si tamen illud sit necessarium: nam iter suscipere peregrinationis aut negotiorum causâ, quæ facile & sine incommodo differri possunt, in legis efurialis fraudem fit. Sub mortem purpuratus pater optimè dixit: Non oportet abarrhare Deum. In rebus omnibus cum Deo agendum exclusâ omni vastitie ac sine dolo aut furo. Deinde ab abstinentiæ decretis liberant operosiores illæ pietatis actiones, in templis concionari, docere in scholis, ad ægros & nosocomia discurrere. Quævis in nostrâ

Sutoribus Toletus nimis rigidus est.

Subinde etiam curru vehentes.

Robertus Bellarminus.

A Societate hi tituli cibi nulli porrigant; nam septuagenarii & octogenarii viri, illi etiam qui in scholis aut templis docent, jejunant; nisi aliud interveniat, infirmitas corporis aut templi vastitas, quam nemo expleat nisi pridie cenatus. Sed ut luculentum sit, Ecclesiæ leges minimè rigidas esse, hoc etiam addo. Sit aliquis qui manu feriente solo ingenio labores suos conficiat, dicatque: Non cenare, & tamen studia tractare non possum: vacuum est caput & vertiginosum, nec literis aptum post pridianam inediã; Nullus sum, cum penitus jejunus sum. Huic ego benè pace dixerim: Mi domine, si aliter officio tuo fungi non possis nisi pransus, cenatus, comede. Non exigit Deus jejunium, quod nostrum impedit officium. Sed hic, quod gnæviter observemus, bonâ fide agendum. Medicus & conscientia judex secundum allegata probata judicant: Deo mentiris, te ipsum fallis, si illos decipis. Hoc scito, mulum tuum, carnem tuam esse astutissimam, nec illi unquam deesse, quod causetur. Tu ergo muli dominus cum Thalete sapiens, nec facile credas fingenti. Errabis centies, errabis millies, si carnem indulgenti tractaris.

B Tertium, quod à jejunii legibus absolvit, est infirmitas. Egroti aut admodum debiles refectioe non multum cibi possunt ingerere, aut cum grandi nocimento. Ita crebriori egent refocillatione, quod proprium est ægrotorum. In tribus hanc referunt prægnantes, puerperæ, nutrices, convalescentes. Sed est femina toro juncta, fractis viribus, cujus valetudini maritus metuit, nec jejunare permittit: quid faciat? securè comedat. Quod si vir improbus & à religione alienus, in contemptum Ecclesiæ jubeat cenare; uxor potius mori eligat, quam ut istud faciat. Tanti est distantia rationi causa vel consentanea.

C Itaque vel valde debiles, vel reipsâ ægrotantes, à jejuniis sunt immunes. Sed hic, quod sæpius monendi sumus, bonâ fide agendum. Nam vel liquet de morbo aut debilitate, vel dubium est. Si primum, res controversiam non habet. Sin alterum, viri prudentis iudicium exquirendum est. Nec enim quisvis catarrhus aut distillatio jejunium tollit; catarrhi salvi modico fed crebriore cibo videntur indigere: ceteris nil salubrius jejunio & abstinentiâ. E medico Lyceo longè verissima est præceptio sæpius inculcanda. *Efurias, sitias, vigilas, sic rheumatia cures.* Hoc genus demoniorum & catarrhorum non ejicitur, nisi per jejunium.

Quartum, Impotentia. In hac classe sunt homines, fortuna tenuis, mendicis, pauperes, qui victum præparatum aut vagum habent, offam & olus in cenam & prandium. Ergo etiam cenent. Bis adeo parcè comesse, minus gratum est carni, quam semel jejunare. Dixi, *Impotentia.* Contingit sæpiuscule, ut quis tale subeat hospitium, quod diversitori bene nummato vix par ovorum possit apponere. Hoc locorum hospes non pauper est, sed nihil eduliorum comparare potest, nec parato quidem pretio. Ergo cenet, qui tam modicè pransus est.

Itaque à juniorum legibus absolvent *Etas, Labor, Infirmetas, Impotentia.* Hæc autem serio examine opus est. Nec enim quodvis senium, aut quavis labor, aut quavis infirmitas, vel impotentia jejunandi necessitatem tollit. Gravis labor, ætas & infirmitas grandis de die plus simplici vice refici permittunt. Aliis omnibus sobriam illud occidit: *Ieiunandum est.* Sed neminem hoc terreat, nulli vox mæsta videatur abstinentiæ: Beati qui nunc esuritis. Et Augustinus insignissimè nos animans ad jejunium animosissimè incundum: *Non vobis ergo, inquit, videatur levis res aut superflua.*

superflua, ne quisquam forte hoc faciens Ecclesie consuetudine cogiter apud se, & dicas sibi ipsi, ut suggerentem intrinsecus audiat tentatorem: Quid facis, quia ieiunas? defraudas animam tuam, non ei das, quod eam delectat, tibi ipsi ingeris penam, tuus ipse tortor & cruciator existis. Deo ergo places, quia te crucias? Ergo crudelis est, qui delectatur pœnis tuis. Responsio de huiusmodi tentatori: Excrucio me plane, ut ille parcat: do de me pœnas, ut ille subveniat, ut placeam oculis eius, ut delectem suavitatem eius. Nam & victima excrucietur, ut in iram imponatur. Minus premet mentem meam caro mea. Et tali diffusori malo seruo ventris responde per hanc similitudinem, & dicit: Si iumento forti insisteres, si equo utereris, qui te gestiendo pesseret precipitare, nome ut securus iter ageret, cibaria ferocienti subtraheres, & fame domares, quem freno non posses? Caro mea iumentum meum est: iter ago in Hierusalem, plerumque me rapit, & de via conatur excludere: Via autem mea Christus est. Ita exultantem non cohibebo ieiunio: Si quis hoc sapit: etiam ipso experimento probat, quam utiliter ieiunetur.

CAPVT II.

Quo fine ieiunandum

VOLUIT olim Deus, ut plebs Hebræa tubis uteretur, non in progressu solum aduersus hostem, sed etiam diebus festis ad solenniores epulas & tripudia festiuiora: Si exieritis ad bellum, inquit, de terra vestra contra hostes qui dimicant aduersum vos, clangetis ululantibus tubis, & erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, ut erudiamini de manibus inimicorum vestrorum. Si quando habebitis epulum, & dies festos, & calendæ, canetis tubis super holocaustis & sacrificiis victimis, ut sint vobis in recordationem Dei vestri. Cur, quæso, Deus tam tempore belli, quam pacis & epuli vult canere tubas? Hoc genus musicae præliis est aptius quam tricinii & mensis. Martius cantus, & conviuiorum odæ nimis sunt dispares.

Imò verò non sunt: nam cum ad mensam, ad convivium, ad epulum itur, certamen nobis & pugna indicitur aduersus Gulam & Intemperantiam, perinde si moneamur his verbis: Tuum hic hostem inuenies certò; vide virum te geras, dimices, vincas. Gulæ impera, subtringe appetentiam, & vicisti. Ad hoc genus prælii quotidie bis tendimus: quot autem & quanti quotidie hic fauciantur, vincuntur, jugulantur, sternuntur, sub mensas corruunt, in hoc bello miserè perempti! Quæ de re Ambrosius eruditè: Cum Iudeorum, inquit, cella vinaria esset petra; cum pellucidam Creticum aqua, cum penu opulentum depiciens manna, uniformi cibo utebantur, nemo illorum ægrotabat, fortissimas gentes debellabant: Vbi vesci carnibus, simul etiam cateruatim mori ceperunt, adeo ut è rot centenis millibus duo tantummodo viri in terras uberes pervenerint. Te, unius & abstinentiæ hostes tartareos vincimus, corporis & animi valetudinem servamus. Quinam autem à ieiuniorum legibus sint eximii, capite superiori diximus. Nunc progredimur, & Quomodo ieiunandum sit explicamus. Primum omnium, quod abstinentiam Deo gratam facit, est Bona Intentio. De qua hoc capite agemus.

§. I.

Quod in omni virtute locum principem tenet, id etiam in abstinentiâ primum sit, Finis bonus, seu, recta Intentio. Hæc docet abstinerere ac ieiunare, non ut oculis hominum, sed ut divinis placeamus; obedientiam Ecclesie debitam, copiosorem animi salutem, auctius cæli præmium, maiorem Dei gloriam spectemus. Varia prorsus & valde diversa ieiunantium est Intentio. Placuit Theologis hanc Intentionis varietatem metro, licet minus eleganti, comprehendere:

Abstinet æger, egens, cupidus, gula, simia, virtus. Hoc versu Intentiones complectimur, quæ aut malæ & ieiunio adversæ, aut certè tales, quæ virtuti abstinentiæ non sunt congruæ. Explico succinctè singulas.

1. Abstinet æger. Soli tuendæ aut recuperandæ valetudini. Licitum hoc & laudabile. Sed ideo tantum abstinerere cibo, ut sanus sis, non est ieiunium, sed Temperantiæ pars & ornamentum. Ad imperata tamen ieiunia hæc intentio quantumvis bona non sufficit, si sit sola. Sed abicit hinc ineruditiæ conscientia metus, modò Intentio recta non studio excludatur. Exempli gratia: Apostoli Matthæi pervigilio rudimenta morbi lentius ita statuo: Hac nocte nil cibi & potus habebam ad morbum avertendum, aliàs certè cenaturus. Hac ratione non ieiuno: Nam intentionem rectam excludo. Sed clarius, Pervigilio Matthæi Apostoli ita ego mecum ratiocinor: Pejùs me valere sentio, igitur hodie non cenabo. Nec incommodè; nam & ieiunii vesper est. Ita fideiâ unâ parietes duos dealbò: valetudini attendo, & quia etiam aliàs ieiunasse, legibus non contradico.

2. Abstinet egens. Sed huic inedia persuadet inopia; quod edat, non habet, aliàs liberaliter cenaturus. Sed & hic homo facillimè iuvari potest, modò Intentionem aliquantulum emendet, dicatque: Paupertas quidem vacuum mihi mensam apponit, sed etsi opulentus essem, hoc tamen esuriali vespere non cenarem. Optimè prorsus, optimè. Nam ita commendat ieiunium patientia. Felix necessitas, quæ compellit ad meliora. Tanti est Intentio recta. Intentio facit omnia.

3. Abstinet cupidus, ob tenacitatè & avaritiam, ut pauculis festiviis aut vini sextario compareat, famem si timque re suâ fraudat. Hic cum Ælopicæ vulpe pronuntiam: O pulchrum caput, si cerebro non careret! ô bonum ieiunium, si recta intentio non deesse. Sunt qui ære alieno ita se involvant, ut ab aliquo mutuum accipiant, ut alteri, qui mutuum concessit, reddant. Vestem novam lacerant, ut laceratam sarciant. Hoc quidem est versuram facere. Ita ieiunium intentionis bonæ, ac sincerum, vitia & diabolum arceat; ieiunium ex avaritiâ susceptum vitiiis & diabolo risum movet. Ergo abstinet æger, egens, cupidus. Sed eorum abstinentia non proinde semper laudanda.

§ II.

4. Abstinet gula. Monstrum. Est qui parcissimè cenet, quid ita quæso, ceteroqui non passeret edendo? En causam: Craftina diei lautissimum sperat prandium: ideo differt famem. Sed excusum istud, si apud se ita statuat: Craftina indicæ convivii hilaritas, sat scio, cibum potumque largiorum sum Bromii; igitur hodie tantò abstinentior ero. Non absurdè hoc aut malè. Sed illud infame ac turpe certæ nationi (parce nomini) in qua reperias, qui bi-duum triduumve comedant parcissimè, ut in proximo convivio epularum vni que quamplurimum capiunt præsenti de alieno; Hic verè abstinet Gula, quæ tantò modestius edit, ut tantò vorat effusus. O rididuli, & ô fatui mortales, cenam magnam æternam in cælo expectamus, hodiernâ vei craftinâ illam aditurum sumus, cur ergo famem non etiam differimus? Quid septuaginta vel octoginta vitæ anni sunt? breve prandium. Post hoc cena sequitur longa, cena magna, cena æterna. At nos plerumque in ponendo vitæ calculo erramus: dies numeramus & annos prolixâ spei. Hic noster calculus est: Annus primus, annus secundus, annus tertius, vicissimus, quadragessimus, septuagesimus annus. Amplum, ut putamus, vitæ spatium, longa series annorum. O infantes boni! quid obsecro longum est, quod æternum non est? Omnis vita no-

1. Ieiunii caput: Recta intentio in ieiunio est requisita.

Abstinet æger.

Egens.

Abstinet cupidus.

Abstinet gula.